

Пасмор Надія Петрівна

Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
Харків, Україна

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК ЗІ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ НАУКОВО-ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ

Сучасні університетські бібліотеки у контексті створення ресурсів нового покоління у глобальному інформаційному просторі суспільства відіграють важливу соціально-комунікаційну роль у забезпеченні потреб науки та освіти. Їхня діяльність є імперативом розвитку знань через утвердження принципів свободи, доступності, комфортності, інноваційності засобів отримання необхідної інформації та ресурсів [1; 3]. Саме такі підходи покладено в основу діяльності наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серед головних орієнтирів також загальні світові, національні тенденції в інформаційно-бібліотечному забезпеченні навчальних та наукових потреб викладачів, студентів та науковців нашого ВНЗ.

Сьогодні робота щодо зміцнення ресурсно-інформаційної бази бібліотеки – це потреба часу, очевидний і безперечний факт. Бібліотека розробляє та оформляє інформаційні ресурси (ІР), створює електронний фонд як сучасне освітнє середовище вищого навчального закладу. До речі, найзатребуванішим ІР серед студентів та викладачів нашого ВНЗ став електронний каталог (ЕК) бібліотеки. Він майже стовідсотково охоплює її наявний фонд, надає вичерпні відомості про книгозабезпечення навчальних дисциплін, які викладаються в університеті, є основним засобом пошуку як навчальної, так і наукової інформації. ЕК доступний через Інтернет, гарантує можливість цілодобової роботи з інформаційним контентом та здійснення електронного замовлення книг дистанційно, навіть через мобільний зв'язок. Щоденне звернення до цього ресурсу складає у середньому від 6 до 10 тис. запитів. Каталог наукової бібліотеки у 2013 р. став переможцем Всеукраїнського конкурсу ЕК на сайтах бібліотек України (організатор – Українська бібліотечна асоціація) у номінації «Кращий електронний каталог на сайті бібліотеки навчального закладу» та посів перше місце у ТОП-10 електронних каталогів на сайтах бібліотек України.

Формування електронного фонду бібліотеки як потужного середовища отримання знань є стратегічним завданням бібліотеки університету. Уже зараз обсяги електронних ресурсів (ЕР) на бібліотечному сервері сягають 130 Гб. Бібліотека і надалі шукатиме шляхи збільшення обсягу електронного поля університету. Нещодавно створений

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс (СЕНМК) забезпечує доступ у бібліотечно-освітньому інформаційному інтернет-порталі до повних текстів навчально-методичних матеріалів для вивчення дисциплін за всіма формами навчання. З огляду на кількість звернень студентів до цього ресурсу, можна констатувати, що він актуальний і затребуваний. Зокрема, зафіксовано, що протягом минулого навчального року студентами понад 4000 разів використовувались навчально-методичні посібники з адміністративного, кримінального, цивільного права, цивільного процесу тощо.

Активно поповнюється електронний репозитарій НЮУ ім. Ярослава Мудрого. Нині кількість веб-публікацій, представлених ученими в архіві за 2 роки, збільшилася майже у 8 разів і складає 5600 електронних копій наукових видань. У цьому році університетському репозитарію Міжнародним центром ISSN за підтримки інформаційного сектора ЮНЕСКО надано власний інтернаціональний стандартизований серійний номер (ISSN). Репозитарій визнано ресурсом, що постійно оновлюється та має статус повноцінного електронного видання. За результатами універсального лічильника GoogleАналітика, який рахує рівень обслуговування, наприклад, у 2013–2014 рр. зафіксовано майже 180 000 звернень до університетського електронного архіву. Не менш важливим елементом електронного освітнього простору ВНЗ стали також ЕР відкритого доступу. Фахівцями бібліотеки складаються віртуальні списки рекомендованої літератури, оформлюються віртуальні книжкові виставки, огляди літератури, онлайн-презентації до ювілейних, пам'ятних дат, актуальних наукових та навчальних тем. У будь-який час можна звернутися до бібліотечного веб-сайту і замовити дистанційно підручники або монографії з книгосховища бібліотеки. Завдяки цьому є можливість знайомити студентів із галузевими бібліотечними фондами, корисною інформацією для навчання, виховання і самоосвіти. Популярним став новий ЕР «Інформаційний дайджест». У режимі онлайн на ньому представлена вичерпна інформація про монографії вчених нашого університету, що надійшли до наукових фондів бібліотеки. Робота над оформленням цього ресурсу дозволяє дослідити відомості про наукові видання, які не отримала бібліотека, та індивідуально попрацювати з авторами задля поповнення фонду.

Завдяки постійній комунікації бібліотечних фахівців із читачем стало можливим вести мову про повноту інформаційних продуктів. Так, 64% опитаних зазначили, що інформація, яка представлена в електронній бібліотеці та на сайті, забезпечує їхні потреби повністю, 31% – частково і лише 3% – не задоволені. Наведені дані ще раз підтверджують, що електронна бібліотека, її веб-сайт як ІР мають позитивні відгуки і задовольняють навчальні та наукові потреби користувачів.

Одним із пріоритетів у бібліотечній діяльності є популяризація рідкісних раритетних фондів бібліотеки через сканування і створення ЕР. В електронній колекції рідкісних видань презентуються електронні бібліографічні покажчики про видатних учених-правознавців, окремі фрагменти рідкісних книг (зміст, декілька сторінок тексту тощо), стародруки, підручники XIX – поч. XX ст., праці представників харківської правової школи, зібрання газет початку XX ст. Наприклад, віртуальний бібліографічний покажчик, присвячений Гордону Володимирі Михайловичу (1871-1926), визнано методичним об'єднанням бібліотек вищих навчальних закладів Харківської зони кращим електронним виданням 2013 р.[2]. Активізувалася робота з формування бібліотекою електронних копій раритетних видань, а також щодо поширення наукометричних баз даних. Зокрема, створено електронний ресурс «Міжнародні наукометричні бази даних та системи». Він дозволяє ознайомлювати викладачів та науковців із: загальним поняттям «наукометрія», наукометричними показниками автора, наукометричними базами даних (WebofScience, SCOPUS, EBSCO, IndexCopernicus, РИНЦ), пошуковою системою GoogleАкадемія та іншою корисною інформацією.

У цілому майже 93% читачів бібліотеки вважають ЕР важливим інформаційним продуктом для їхньої освітньої та наукової діяльності і головним засобом отримання необхідної інформації дистанційно. Додамо, що найчастішими побажаннями користувачів наших ресурсів є такі: подальше вдосконалення складу та структури сайту; поповнення електронної бібліотеки текстами не лише кафедральних підручників, а й монографіями та підручниками інших авторів за профілем університету; частіше проведення спеціальних навчально-практичних занять з інформаційної культури та пошуку ресурсів на інтернет-порталі та у наукометричних базах даних.

Джерела:

1. Гурьянова С. Ю. Высшее образование XXI века: актуальные тренды / С. Ю. Гурьянова // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2014. – № 2. – С. 75–88.

2. Пасмор Н. П. Сучасна бібліотека – центр створення і зберігання інформаційних ресурсів / Н. П. Пасмор // Питання вдосконалення діяльності відділів рідкісних книг бібліотек в інформаційному забезпеченні науково-освітнього процесу : матеріали вист. учасників «круглого столу» (м. Харків, 29 берез. 2012 р.). – Харків, 2012. – С. 41–44.

Тенденції впливу глобального інформаційного середовища на соціокультурну сферу України : монографія / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : [б. в.], 2013. – 224 с.